

Le Laboratoire, créé en 1922, est encore au cours de son organisation. Il possède pour le moment un transformateur de 140.000 volts et quelques autres plus petits, adaptés aux travaux des étudiants et de quelques essais industriels. Il occupe 2 salles et 1 bureau, au total cca 100 m².

Le directeur du Laboratoire est M. Casimir Drewnowski, professeur des Mesures électriques. Il est aidé de son assistant.

CHEMJA. TECHNOLOGJA CHEMICZNA.

53. Katedra i Zakład Chemji ogólnej.

La Chaire et l'Institut de Chimie générale.

Wykłady chemji ogólnej, a właściwie chemji encyklopedycznej, są prowadzone od czasu otwarcia Politechniki. Początkowo były one wspólne dla studentów Politechniki pierwszych dwóch semestrów Wydziałów Mechanicznego, Inżynierji Lądowej, Elektrycznego i Inżynierji Wodnej oraz studentów-przyrodników z Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu, następnie, od r. ak. 1918/19 pozostały tylko przy Politechnice.

W semestrze zimowym była wykładana chemja nieorganiczna po 3 godz. w tygodniu, w sem. letnim — chemja organiczna 2 godz. tyg. Obecnie, na skutek uchwał rad wyżej wymienionych wydziałów, prowadzone są wykłady chemji nieorganicznej w liczbie 4 godz. tyg. w sem. zimowym, w sem. zaś letnim — 2 godz. chemji organicznej, obowiązujące tylko studentów z grupy meljoracyj rolnych na Wydziale Inżynierji Wodnej.

W r. 1919 została utworzona i zaliczona do Wydziału Chemji Katedra nadzwyczajna Chemji ogólnej wraz z rozdziałami dodatkowymi chemji organicznej; we dwa lata potem stała się ona katedrą zwyczajną.

Pomieszczenie Zakładu składa się z jednej sali o 54 miejscach do pracy, przeznaczonej na ćwiczenia chemiczne, dwóch pokojów mniejszych, gabinetu profesora, pokoju asystentów, składu podręcznego, który służy zarazem jako pokój dla służby — ogólnej powierzchni 374 m², oraz piwnicy.

Meble, aparaty i urządzenia do pracy niezbędne w głównej mierze pozostały po dawnej Politechnice rosyjskiej; wskutek skąpych środków materialnych, udzielanych dotychczas, jak również także do pewnego stopnia wskutek ciasnoty pomieszczeń, nie udało

się jeszcze zaopatrzyć pracowni w pewne nader pożyteczne, a czasem konieczne instalacje i przyrządy.

Zakład posiada etaty następujące: Kierownik Zakładu, profesor zwyczajny chemii ogólnej, adjunkt, trzech asystentów starszych, jeden asystent młodszy, jeden woźny i jeden goniec.

Miejsce adjunkta, obecnie wolne, będzie niebawem obsadzone; w sem. letnim r. ak. 1921/22 pracowało dodatkowo dwóch jeszcze asystentów młodszych.

Wykładającym Chemję ogólną od r. 1915, a następnie i kierownikiem Zakładu jest Ludwik Szperl, profesor zwyczajny.

Ludwik Szperl ur. dn. 21.VI 1879 r. w Kielcach, tamże ukończył gimnazjum klasyczne, a następnie w Warszawie wydział fizyczno-matematyczny Uniwersytetu ze stopniem kandydata nauk przyrodniczych. Od 1/IX 1901 r. do 15/VII 1915 r. był asystentem przy Katedrze Chemii organicznej w Uniwersytecie Warszawskim. W r. 1904 był delegowany przez tenże Uniwersytet w celach naukowych zagranicę i pracował w Politechnice Zurychskiej. W czasie swej asystentury prowadził pracicum z chemii organicznej, kierował ćwiczeniami z chemii analitycznej i demonstracyjnym kursem chemii organicznej. W r. 1911 zdał w Uniwersytecie Warszawskim egzaminy na stopień magistra chemii oraz złożył pierwszą część pracy magisterskiej, p. t. „Materiały do poznania i klasyfikacji organicznych produktów przylączenia“. Od roku 1909 do r. 1917 wykładał chemję organiczną w terażniejszej Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i od tegoż roku do chwili obecnej — chemję organiczną w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Był nauczycielem fizyki i chemii w prywatnych szkołach średnich. W latach 1914—15 brał udział czynny, jako członek różnych komisij, w organizacji szkół akademickich oraz szkolnictwa średniego w Warszawie. W r. 1915 objął wykłady chemii ogólnej w Uniwersytecie i Politechnice; w r. 1919 mianowany profesorem nadzwyczajnym na Katedrze Chemii ogólnej w Politechnice i kierownikiem Zakładu; w r. 1920 został profesorem zwyczajnym. W latach ak. 1917/18, 18/19, 20/21 był dziekanem Wydziału Chemii; w r. 1917/18 był dziekanem Wydziału Przyrodniczego Wolnej Wszechnicy Polskiej. Z wyjątkiem r. ak. 1921/22 wchodził w skład Senatu Akademickiego Politechniki bądź jako dziekan, bądź jako delegat Wydziału Chemii. W r. 1920 (I.VIII—3.XI) służył wojskowo, jako szeregowiec-ochotnik Wojsk Łączności. Jest od r. 1913 członkiem Komitetu zarządzającego Kasą im. Mianowskiego, a od 3-ich lat wiceprezesem tegoż Komitetu; był członkiem zarządu i skarbnikiem Polskiego Towarzystwa Chemicznego, jest członkiem — sekretarzem Polskiej Komisji Międzynarodowej Współpracy Umysłowej przy Lidze Narodów, wiceprezesem Zrzeszenia Profesorów Warszawskich Szkół Akademickich. Ogłosił drukiem bądź sam, bądź wspólnie ze swymi uczniami:

- 1) 2 publikacje z dziedziny terpenów — Chemik Polski.
- 2) A. M. Zajcew i jego chemiczeskaja szkoła, Warszawa, 1913.
- 3) Materiały do historii Szkoły Głównej Warszawskiej, Warszawa 1913.
- 4) 4 publikacje p. t.: Materiały do klasyfikacji organicznych produktów przylączenia. Chemik Polski.

- 5) 7 publikacji „O działaniu siarki na związki organiczne”. *Chemik Polski i Roczniki Chemji*.
- 6) Kilkadziesiąt artykułów w *Wielkiej Encyklopedji Ilustrowanej*, recenzje i oceny krytyczne w *Chemiku Polskim*, *Książce* i *Bibliografji Pedagogicznej*.
- 7) *Les Universités en Pologne*. Genewa. 1925.

Asystentami przy wykładach Chemji ogólnej byli następujący pp. dr. E. Loth, Z. Arkuszewski, dr. S. Izdebska, inż. W. Szwer, asystentami zaś Zakładowymi oraz pomocnikami przy kierownictwie ćwiczeniami dla studentów Wydziałów inżynieryjnych byli pp. dr. E. Bekier, dr. J. Grabowski, J. Łabentowicz, H. Starczewska, Z. Grabiańska, M. Zawadzki, S. Pleśniewicz, T. W. Jezierski i S. Wydrzycki.

Naukowe badania doświadczalne zostały uruchomione z początkiem r. 1916. Pierwsi pp. S. Janikowski i W. Rajchman prowadzili pod kierunkiem wykładającego chemję ogólną badania z zakresu terpenów. Późniejszy student Wydziału Chemji i asystent młodszy p. T. Wierusz-Kowalski rozpoczął szereg pracowników, mających jako temat działanie siarki na związki organiczne. W pracy sumienny i dokładny, o miłym, cichym i równym charakterze przebojem szedł przez życie i, gdy przyszłość po otrzymaniu dyplomu inżyniera-chemika zdawała się układać dla niego pomyślnie, nieubłagany los zabrał Go w r. 1922 z pośród nas, pozostawiając po Nim żal szczery i serdeczny.

W dalszym ciągu pracowali pod kierunkiem profesora studenci Wydziału Chemji Politechniki, studenci Uniwersytetu Warszawskiego i Wolnej Wszechnicy Polskiej, wykonywając prace niezbędne do ukończenia szkoły akademickiej, a dotyczące głównie rozwinięcia tematu wymienionego wyżej. W ten sposób zdołano opracować działanie siarki na pewne węglowodory aromatyczne, alkohole, eter, fenole, aldehydy, anilinę, nitrobenzol, chinolinę i inne, oraz zbadać własności alfa i beta — dwunaftyloetyleny i alfa i beta dwunaftyloetanu. Rezultaty znacznej większości tych badań zostały już, lub zostaną niebawem ogłoszone drukiem.

Część doświadczalną tych prac wykonało 25 studentów Politechniki, Uniwersytetu i Wolnej Wszechnicy.

Z prac asystentów zaznaczyć należy badania p. T. W. Jezierskiego nad działaniem siarki na ketony, p. W. Szwera — nad kwasem etylenocząterokarboksylowym, oraz spolszczenie przez p. St. Pleśniewicza pięknej broszury Lepapa p. t. „Nieciągłość i jedność materji”. Warszawa (1922).

Personel Zakładu składał również ustne sprawozdania z wyników i przebiegu prac bądź to na I Zjeździe Chemików Polskich, bądź to na posiedzeniach Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Terenem pracy dydaktycznej były przede wszystkim prace dyplomowe, o czym wspomniano już wyżej, oraz ćwiczenia chemiczne, prowadzone dla studentów wydziałów inżynieryjnych. Według programu ćwiczenia te powinny odbywać się w ciągu letniego sem. po 3 godz. w tygodniu, w rzeczywistości jednak mają one miejsce w obydwóch półroczach, zajmując w sem. letnim 18 godz. tyg., w sem. zaś zimowym 12—15 godz., a to z powodu wielkiej liczby studentów. W sem. letnim r. ak. 1921/22 okazało się niezbędnym urządzenie jeszcze ćwiczeń dodatkowych. Normalnie pracownia przepuścić może w ciągu semestru 324 studentów, z których każdy pracuje po 3 godz. tyg. Ogółem przeszło dotychczas przez laboratorium 4647 studentów. Słabe przygotowanie z chemii jakie naogół przynoszą oni ze sobą, jak również wzgląd na to, że praca laboratoryjna jest krótkotrwała, spowodowało wprowadzenie przed wpuszczeniem do laboratorium colloquium wstępnego, którego program obejmuje podstawowe wiadomości z chemii. Same ćwiczenia polegają na przerabianiu reakcyj ważniejszych katjonów i anjonów, analizy wody, stopów i t. p.; studentów zaś grupy meljoracyj rolnych na Wydziale Inżynierji Wodnej obowiązują nadto ćwiczenia z chemii organicznej, mające na celu zapoznanie pracującego z reakcjami charakterystycznymi najważniejszych klas związków węgla. Dla lepszego ułatwienia ćwiczeń są one szczegółowo omawiane przed ich wykonywaniem w specjalnym wykładzie (1 godz. tyg.), prowadzonym przez p. asystenta W. Szwera.

W załączonej tablicy wraz z wykresem mieszczą się główniejsze dane statystyczne, dotyczące studentów poszczególnych wydziałów.

R é s u m é.

Le cours de chimie générale (encyclopédique) fut introduit dès l'inauguration de l'Ecole Polytechnique en 1915. La Chaire et l'Institut de Chimie générale furent institués en 1919.

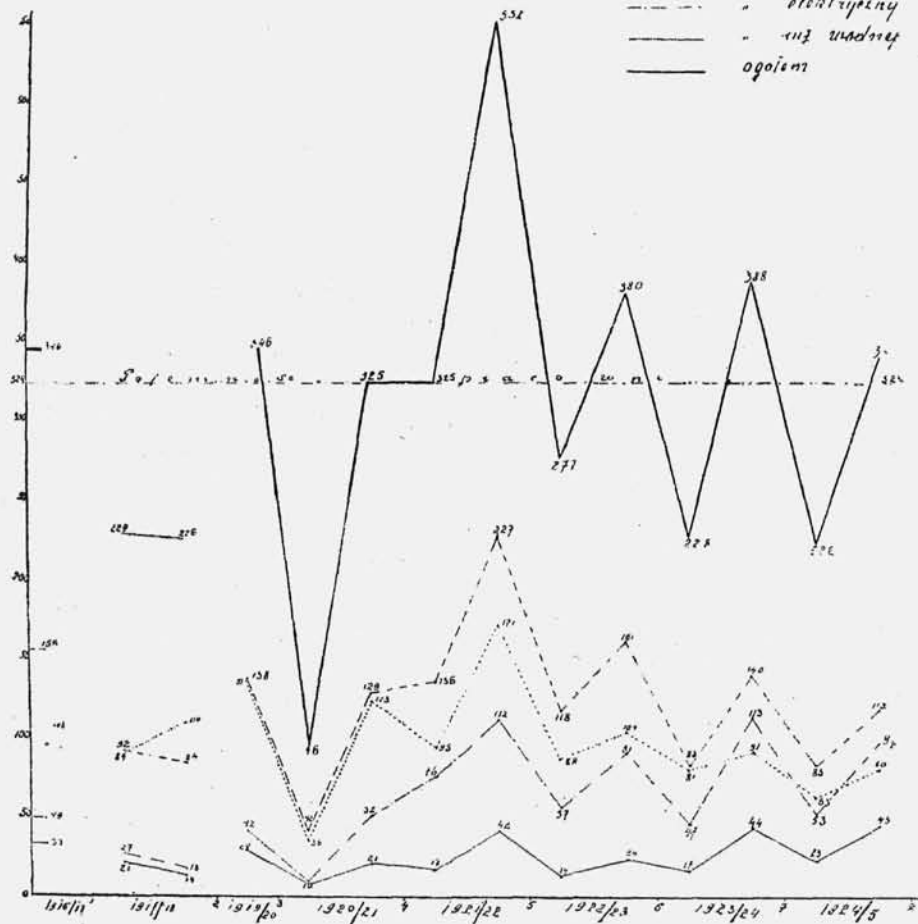
L'Institut couvre 374 m² de surface. Le personnel se compose d'un professeur, d'un chef de travaux, de trois assistants, d'un aide assistant et de deux domestiques. Depuis 1915 M. Louis Szperl, professeur ordinaire, est le directeur de l'Institut.

Les recherches scientifiques expérimentales sont faites par le professeur et ses assistants, ainsi que par les étudiants en quête

Wykres liczby studentów
zapisanych do laboratorium Chemii Ogólnej
Politechniki Warszawskiej
od 1916/17 do 1924/25 r. a. r.

Opisane:

- wydział mechaniczny
- " elektrotechniczny
- " elektryczny
- " inżynierski
- ogółem

W Y D Z I A Ł	1916/17				1917/18				1919/20				1920/21				1921/22				
	Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. zimowy						
	Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%						
Mechaniczny	156	145	93,5	92	81	88,04	84	75	89,2	138	82	59,4	42	27	64,2	129	97	75,2	136	98	72,06
Inż. Ładowa	106	104	98,1	89	79	88,7	110	98	89,09	137	93	67,8	36	31	86,1	123	110	89,4	95	78	82,1
Elektryczny	49	46	92,4	27	26	96,3	18	18	100	42	29	69,04	10	9	90	52	42	80,7	76	64	84,2
Inż. Wodna	33	31	93,9	21	20	95,2	14	14	100	29	21	72,4	8	5	62,5	21	18	85,7	18	13	72,2
Uniwersytet	(1)	—	—	(1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mierniczy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem	344	326	94,7	229	206	89,9	226	205	90,7	346	225	65	96	72	75	325	267	82,1	325	253	77,8

W Y D Z I A Ł	1921/22				1922/23				1923/24				1924/25								
	Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy		Sem. letni		Sem. zimowy						
	Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%		Zap.	Zal.	%						
Mechaniczny	227	165	72,6	118	60	50,8	161	94	58,3	83	48	57,8	140	83	59,3	83	49	59,03	118	—	—
Inż. Ładowa	171	121	70,7	88	46	52,3	104	56	53,8	81	41	50,5	91	72	79,1	63	35	55,5	80	—	—
Elektryczny	112	86	76,7	57	25	43,8	91	66	72,5	47	25	53,2	113	88	77,8	53	29	54,7	97	—	—
Inż. Wodna	42	30	71,4	14	8	57,1	24	16	66,6	17	7	41,2	44	28	63,6	23	16	69,5	45	—	—
Uniwersytet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mierniczy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	(1)	(1)	—	(1)	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem	552	402	72,8	277	139	50,1	380	232	61	228	121	53	388	271	69,8	222	129	58,1	340	—	—

d'obtenir leurs diplômes pour titres de „magister“ et de docteur. Dans la période de dix ans, comprise par le rapport, 25 personnes prirent part aux recherches scientifiques expérimentales.

L'Institut déploie une activité didactique. s'expérimente 1) en travaux d'étudiants en quête de diplômes, 2) en exercices auxquels prennent part les étudiants des Facultés: des Ponts et Chaussées, d'Hydrotechnique, de Mécanique et d'Électricité. 4647 étudiants profitèrent du laboratoire pendant la période 1916—1925.

54. Zakład Chemji nieorganicznej.

L'Institut de Chimie inorganique.

Zakład Chemji nieorganicznej jest zakładem o charakterze wyłącznie pedagogicznym. W rzeczywistości składa się on z dwóch różnych pracowni, mianowicie: a) z pracowni analizy jakościowej, liczącej 108 miejsc oraz b) z pracowni analizy ilościowej, liczącej 134 miejsca, a nadto z małej pracowni przeznaczonej do wykonywania prac dyplomowych, liczącej 6 miejsc.

W programie nauczania na Wydziale Chemji, Zakład Chemji nieorganicznej spełnia rolę pierwszej pracowni doświadczalnej, w której studenci zaczynają praktycznie zapoznawać się ze zjawiskami chemicznymi. Mianowicie w pracowni analizy jakościowej zapoznawają się oni z najprostszymi zabiegami i czynnościami chemicznymi, następnie z ważniejszymi reakcjami analitycznymi, a wreszcie z metodyką systematycznego biegu analizy jakościowej. Po ukończeniu tych ćwiczeń z analizy jakościowej przechodzą oni następnie do pracowni analizy ilościowej, w której przerabiają szeregi ćwiczeń z analizy wagowej oraz z analizy miareczkowej i gazometrycznej.

Zakład Chemji nieorganicznej istniał w obecnych swych pomieszczeniach i rozmiarach już za czasów politechniki rosyjskiej. Z chwilą powstania polskiej Politechniki Warszawskiej w r. 1915, zwierzchnim kierownikiem wszystkich zakładów chemicznych tak Politechniki jak i Uniwersytetu Warszawskiego został prof. dr. Juliusz Braun z Wrocławia. Jednocześnie wice-dyrektorem Zakł. Chem. nieorg. był do listopada r. 1917 dr. Tadeusz Miłobędzki. Od listopada 1917 r. objął kierownictwo Zakładu jak również i wykłady chemji nieorganicznej prof. dr. Jan Zawadzki z Uniw. Jagiellońskiego, po-

czątkowo w charakterze prowizorycznym, a od kwietnia 1919 r., po dokonanej stabilizacji personelu profesorskiego, w charakterze prof. zwyczajnego.

Głównym kierownikiem Zakładu jest prof. dr. Jan Zawidzki. Ćwiczenia w pracowni analizy jakościowej prowadzą: adjunkt dr. J. Stalony-Dobrzański; asystenci starsi: kand. G. Proniewski, prow. A. Stalony-Dobrzański; asystenci młodszy: T. Leszczyński, E. Józefowicz i W. Szczypiński. Ćwiczenia w pracowni analizy ilościowej

Zakład Chemii nieorganicznej.

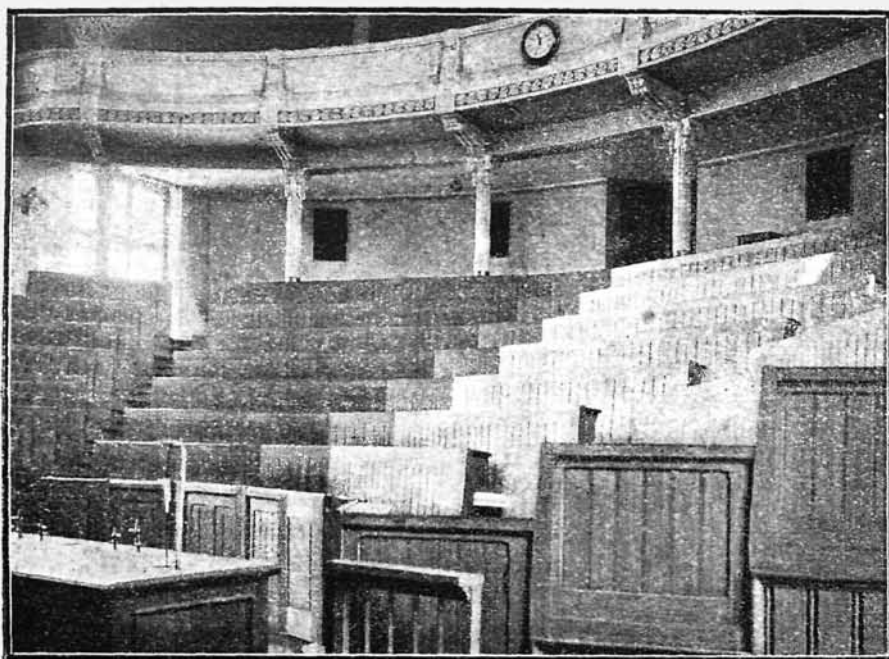
Institut de Chimie inorganique.

prowadzą: adjunkt inż. S. Linda; asystent starszy dr. W. Hildt oraz asystenci młodszy: H. Kłobukowska, W. Wyczalkowska i M. Jodko-Narkiewicz. Asystentem wykładowym jest: dr. J. Chodkowski. W latach poprzednich pracowali w Zakł. Chem. nieorganicznej: dr. E. Bekier od 1915—1917 r. jako asystent starszy, od 1917—1919 r. jako adjunkt; dr. S. Glixelli od 1918—1920 r. jako asystent i docent chemii analitycznej; dr. inż. Z. Arkuszewski od 1917—1919 r. jako asystent starszy.

Zakład Chemii nieorg. zajmuje pierwsze i drugie piętro prawego skrzydła gmachu chemii o łącznej powierzchni 1770 m².

Pracownia analizy jakościowej mieści się na pierwszym piętrze i zajmuje powierzchnię 1010 m². Składa się ona z dwóch wielkich sal o 108 miejscach do pracy, jednej salki dla prac dyplomowych, 5 pokoi dla prac specjalnych, 6 pokoi dla asystentów i laboranta oraz gabinetu i pracowni profesora.

Pracownia analizy ilościowej mieści się na drugim piętrze i zajmuje powierzchnię 760 m². Składa się ona również z 2 wielkich

Audytoryum chemiczne.

Auditoire chimique.

sal o 134 miejscach do prac, dalej z 3 pokoi do prac specjalnych i magazynu oraz z 3 pokoi asystenckich i jednego dla laboranta.

Do Zakładu należy ponadto duża sala wykładowa wraz z przylegającymi do niej 2 pokojami do prac przygotowawczych.

W okresie czasu od 1 stycznia 1920 r. do 1 stycznia 1925 r. (t. j. odkąd zaprowadzono systematyczną rejestrację) wykonało w Zakł. Chem. nieorg. cały obowiązujący program ćwiczeń: z analizy jakościowej — 437 stud., z analizy ilościowej — 390 stud. Poza tem została wykonana jedna praca dyplomowa, jedna praca doktorska oraz następujące prace specjalne:

1. Dr. J. Stalony-Dobrzański. O przechowywaniu kwasów dymia-
cych. *Przem. Chem.* 1923.
2. Dr. J. Stalony Dobrzański. W świecie atomów. (Spintaryskop to-
rowy). *Przyr. i Techn.* 1923. 529—536.
3. Dr. J. Stalony-Dobrzański. O scyncylacji w siarczku cynku.
Roczn. Chemji. 1925, 5, 193—213.
4. Dr. J. Chodkowski. Dynamika utleniania kwasu arsenawego
kwasem bromowym. *Roczn. Chemji.* 1922, 2, 183—270.
5. G. Proniewski. Badania ebullioskopowe nad roztworami podwój-
nych mieszanin chlorków potasowców i wapniowców (w druku).
6. W. Wyczalkowska. O autokatalitycznym przebiegu rozkładu
kwasu bromobursztynowego w wodnych roztworach. (w
druku).

Jan Wiktor Tomasz Zawidzki, syn Jana Wiktora Zawidzkiego, emigranta z r. 1846, dzierżawcy majątku Włuki, oraz Zofji z Gościckich Zawidzkiej, mał-
żonki jego, — urodził się 20 grudnia 1866 r. w majątku Włuki w ziemi Płockiej.
W r. 1884 ukończył Warszawską Szkołę Realną, następnie przez rok jeden przygo-
towywał się do egzaminu z języków starożytnych, lecz zaniechawszy zdawania te-
go egzaminu pracował przez pół roku w biurze technicznem inż. Stanisława Olszew-
skiego w Petersburgu, poczem w r. 1886 zdał egzamin wstępny do Politechniki Rys-
kiej. Na Politechnice studjował początkowo na Wydziale Budowy Maszyn, następnie
zaś na Wydziale Chemiczno-technicznym, który to Wydział ukończył w r. 1895 ze
stopniem inżyniera-chemika (z odznaczeniem). W r. 1896 administrował przez pół
roku majątkiem rodzinnym Worowice w ziemi Płockiej, poczem od jesieni 1896 do
wiosny 1900 r. studjował specjalnie chemję fizyczną w Uniw. Lipskim pod kierun-
kiem prof. Wilhelma Ostwalda, a po przedstawieniu rozprawy inauguracyjnej p. t.
„Ueber die Dampfdrucke binärer Flüssigkeitsgemische“ uzyskał w r. 1900 w tymże
Uniw. stopień doktora filozofji. W r. 1903 pracował przez 6 tygodni w laborator-
jum prof. Bakhuis-Roozebooma w Uniw. Amsterdamskim; w r. 1905 złożył w Uniw.
Petersburskim egzamin na stopień magistra chemji i w tymże roku uzyskał od Po-
litechniki Ryskiej stopień inżyniera-technologa.

Od r. 1892 do 1895 był asystentem prywatnym u prof. P. Waldena w Rydze,
a w początku r. 1896 pełnił przez krótki okres czasu obowiązki asystenta wykłado-
wego u prof. dr. C. A. Bischoffa w Rydze. Od r. 1900 do 1907 pełnił obowiązki eta-
towego, najprzód młodszego — następnie starszego asystenta chemji fizycznej w Po-
litechnice Ryskiej oraz wykładał od r. 1906 chemję fizyczną stosowaną, w charakte-
rze docenta. Jednocześnie w latach od 1902 do 1907 wykładał chemję nieorganicz-
ną oraz organiczną w szkole dentystycznej dr. Dolina.

W październiku 1907 r. mianowany prof. zwyczajnym chemji ogólnej w Aka-
demji Rolniczej w Dublanach, pełnił te obowiązki do stycznia 1917 r. w którym to
czasie został powołany na katedrę opróżnioną po ś. p. prof. K. Olszewskim i za-
mianowany prof. zwyczajnym chemji nieorganicznej i fizycznej w Uniw. Jagielloń-
skim. W listopadzie 1917 r. został powołany na wykładowego chemję nieorganicz-
ną w Uniw. Warszawskim oraz w Politechnice Warszawskiej, a w kwietniu 1919 r.
mianowany prof. zwyczajnym chemji nieorganicznej w Politechnice Warszawskiej.

W Politechnice Ryskiej, będąc na stanowisku asystenta chemji fizycznej, zorganizował wraz z dr. M. Centnerszwerem ćwiczenia praktyczne z pomiarów fizyczno-chemicznych, zaś w Akad. Roln. w Dublanach rozszerzył zakres ćwiczeń z analizy chemicznej oraz urządził pracownię badawczą. W pierwszym roku wojny europejskiej 1914—15 administrował ponadto Zakładami Krajowemi w Dublanach.

W Politechnice Warszawskiej sprawował w r. 1917 urząd sędziego politechnicznego, a wybrany z końcem tegoż roku rektorem Politechniki pełnił te obowiązki trójkrotnie do października 1919 r. W r. 1918 powołany przez Radę Regencyjną na członka Rady Stanu Król. Polskiego; w r. 1919 powołany przez Ministerstwo W. R. i O. P. na członka Komisji stabilizacyjnej Uniwersytetu i Politechniki Warszawskiej; w r. 1919 przez Min. Przemysłu i Handlu na członka Państwowej Rady Chemicznej; w r. 1921 na członka Komisji Weryfikacyjnej profesorów szkół akademickich.

W marcu 1924 r. mianowany kierownikiem Departamentu Nauki i Szkół Wyższych w Min. W. R. i O. P., w grudniu 1924 r. mianowany kierownikiem Ministerstwa W. R. i O. P., pozostawał na tem stanowisku do marca 1925 r.

W r. 1901 wybrany członkiem Komisji bibliograficznej Akad. Umiejętności w Krakowie; w maju 1918 r. wybrany członkiem korespondentem, a w maju 1921 r. członkiem czynnym krajowym na Wydz. matematyczno-przyrodniczym Polskiej Akad. Umiejętności w Krakowie. W r. 1921 wybrany członkiem czynnym oraz sekretarzem generalnym organizującej się w Warszawie Akad. Nauk Technicznych; w grudniu 1918 r. wybrany członkiem czynnym, a w r. 1922 członkiem Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W styczniu 1918 r. wybrany członkiem Komitetu zarządzającego Kasą Pomocy im. D-ra J. Mianowskiego, a w r. 1919 wiceprezesem tegoż Komitetu. W czerwcu 1919 r. wybrany wiceprezesem nowopowstałego Polskiego Tow. Chemicznego, a w styczniu 1922 r. prezesem tegoż Tow.; w czerwcu 1922 r. wybrany prezesem Kuratorji Chemicznego Instytutu Badawczego. Pozatem był członkiem szeregu Towarzystw naukowych, między innemi członkiem Polsk. Tow. Przyrodników im. Kopernika od r. 1908; członkiem Stow. Techników w Warszawie od r. 1919; członkiem zarządu „Koła Chemików“ w r. 1919; czł. Niemieckiego Tow. Chemicznego od r. 1903; członkiem Rosyjskiego Tow. Fizyko-chem. od r. 1905; członkiem Niemieckiego Tow. Historji Medycyny i nauk przyrodniczych od r. 1908; czł. Niemieckiego Tow. im. Bunzena od r. 1912; czł. Francuskiego Tow. Chem. od r. 1921 itd... itd...

W latach 1892—1893 był prezesem korporacji „Arkonja“ w Rydze; w r. 1898 prezesem stow. akademickiego „Unitas“ w Lipsku; w r. 1905—1906 wiceprezesem Stowarzyszenia docentów w Rydze; w r. 1919 prezesem Stow. docentów Politechniki Warszawskiej itd. itd...

W r. 1917 otrzymał od Komitetu Kasy im. D-ra J. Mianowskiego w Warszawie nagrodę z fundacji Wojciecha Sawickiego za pracę p. t. „Studja nad dynamiką chemiczną procesów autokatalitycznych“.

Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z 2 maja 1923 r. otrzymał Krzyż Komandorski Orderu „Odrodzenia Polski“ za zasługi położone na polu nauki oraz pracy pedagogicznej.

PRACE NAUKOWE.

Prace naukowe dotyczą przeważnie dwóch dziedzin, mianowicie chemji fizycznej oraz historji chemji. Z prac fizyko-chemicznych najważniejszymi są na-

stępujące: 1° badania nad składem chemicznym warstw powierzchniowych roztworów, w których poraz pierwszy została doświadczalnie stwierdzona słuszość zasady Willarda Gibbsa, że substancje obniżające napięcie powierzchniowe cieczy, nagromadzają się na powierzchni tych cieczy; — dalej 2° badania nad składem pary podwójnych mieszanin cieczy, które poraz pierwszy została doświadczalnie stwierdzona słuszość wywodów termodynamicznych Margulesa i Duhema; — wreszcie 3° liczne badania nad dynamiką reakcji autokatalitycznych, w których została po-
dana systematyczna teoria tych reakcji, zarówno jak i wytłumaczenie ich mecha-
nizmu drobinowo-kinetycznego.

Badania te znakomicie rozszerzyły dotychczasowe ramy kinetyki chemicznej.

Z badań historycznych najważniejszym jest studjum o Filipie Walterze (1810—1847), całkowicie zapomnianym pierwszym organiku polskim.

Z prac naukowych zostały ogłoszone drukiem następujące:

A. — Prace doświadczalne i teoretyczne:

- 1) O przewodnictwie elektrolitycznem kilku sinków złożonych. (Kosmos 1899, 24, 596—597).
- 2) O solach rodoaminokobaltowych. (Kosmos 1899, 24, 598—599).
- 3) Ueber Rhodanatokobaltiake. (Zeit. f. anorg. Chemie. 1900, 22, 422—423).
- 4) Zur Kenntniss der Zusammensetzung der Oberflächenschichten wässeriger Lösungen. (Zeit. f. phys. Chemie. 1900, 35, 77—80).
- 5) Ueber die Dampfdrucke binärer Flüssigkeitsgemische. (Zeit. f. phys. Chemie 1900, 35, 129—203).
- 5a) toż, Inaugural-Dissertation, Leipzig 1900, 8^{ka}, str. 78.
- 6) Przyczynek do znajomości kwasu betarezorcyłowego. (Chem. Polski, 1901, 1, 254—258).
- 7) O działaniu kwasu szczawiowego na gips. (Chem. Polski 1901, 1, 331—333).
- 8) Studja doświadczalne nad prężnością i składem pary podwójnych mieszanin cieczy. (Prace Matem. fizyczne. 1902, 13, 11—106).
- 9) Przyczynek do znajomości kwasu arsenawego. (Chem. Polski 1902, 2, 673—681).
- 10) O własnościach zasadowych kwasu kakodyłowego. (Chem. Polski 1902, 2, 1225—1236).
- 11) Ueber Saponinschaum. (Zeit. f. phys. Chemie 1903, 42, 612—616).
- 12) Zur Kenntniss der arsenigen Säure. (Ber. d. deutsch. Chem. Gesell. 1903, 36, 1427—1436).
- 13) Ueber den amphoteren Charakter der Kakodylsäure I. (Ber. d. deutsch. Chem. Gesell. 1903, 36, 3325—3337).
- 14) Ueber das Regnaultsche Gesetz von Duhem. (Zeit. f. phys. Chemie 1903, 46, 21—29, Ostwalds Jabelband).
- 15) Ueber das Gleichgewicht im System NH_3 , NO_3 — Ag NO_3 . (Zeit. f. phys. Chemie. 1903, 47, 721—728).
- 16) Ueber den amphoteren Charakter der Kakodylsäure II. (Ber. d. deutsch. Chem. Gesell. 1904, 37, 153—154).
- 17) Ueber die basischen Eigenschaften der Kakodylsäure und des Harnstoffs. (Ber. d. deutsch. Chem. Gesell. 1904, 37, 1289—2298).

- 18) Zur Theorie der Pseudosäuren. (Ber. d. deutsch. Chem. Gesell. 1904, 37, 2298—2301).
- 19) Notiz über einige physikalische Eigenschaften des reinen Pyridins. (Chemiker Zeitg. 1906, I. 299).
- 20) (Z. M. Centnerszwerem). Ueber retrograde Mischung und Entmischung. (Annalen d. Phys. 1905 (4), 19, 426—431).
- 21) Ueber einen einfachen Apparat zur Demonstration der Dissociationsspannung fester und flüssiger Stoffe. (Chemiker Zeitg. 1908, 186—187).
- 22) Prostý przyrząd do pokazów wykładowych zjawisk dysocjacji ciał stałych i ciekłych. (Chem. Pol. 1909, 9, 25—26).
- 23) Ueber die Mannigfaltigkeit der Gestalten der Partial- und Totaldampfdruckkurven binärer Flüssigkeitsgemische. (Zeit. f. phys. Chemie 1909, 69, 630—662, Jubelband).
- 24) O widmach absorbcyjnych roztworów kobalto-rodanku potasowego w rozpuszczalnikach organicznych. (Chem. Polski 1910, 10, 49—52).
- 25) (Z. A. Schaggierem). O cieple rozpuszczania stopów mieszanin azotanu potasowego z azotanem sodowym. (Kosmos 1910, 35, 490—505, tom jubileuszowy Radziszewskiego).
- 26) (Z. T. Mieczyskim). O szybkości zmydłania cjanu potasu w wodnych roztworach. (Kosmos, 1913, 38, 1366—1375, tom jubileusz. E. Godlewskiego).
- 27) Oekonomischer Thermostat für Dauerbetrieb, bei höheren Temperaturen. (Oesterr. Chem. Ztg. 1914, 17, 197—198).
- 28) Studien zur chemischen Dynamik autokatalytischer Prozesse. I Kinetische Theorie der Autokatalyse und deren experimentelle Prüfung (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1915, 275—319).
- 29) toż II (z W. Staronką). Geschwindigkeit der Isomerisation des Phosphorigsäuretriäthylesters. (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1915, 319—386).
- 30) toż III (z J. Zaykowskim). Ueber die Verseifungsgeschwindigkeit des methylschwefelsauren Kaliums. (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1916, 75—158).
- 31) toż IV. Systematik und Kinetik autokatalytischer Reaktionen. (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1916, 339—466).
- 32) toż V. Geschwindigkeit der Isomerisation der Phosphorigsäure—alkylester (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1920, 111—134).
- 33) toż VI (z J. Zaykowskim). Ueber die Verseifungsgeschwindigkeit der Alkylsulfate des Kaliums. (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1920, 135—166).
- 34) Studja nad dynamiką chemiczną procesów autokatalitycznych. I Teoria kinetyczna autokatalizy i jej doświadczalne sprawdzenie. (Rozpr. Wydz. matemat.-przyrodn. Akad. Um. 1915 A. 55, 53—99).
- 35) toż II (z W. Staronką). Szybkość isomeryzacji fosforynu trójetylowego. (Rozpr. Wydz. matemat.-przyrodn. Akad. Um. 1916, A. 55, 101—167).
- 36) toż III (z J. Zaykowskim). O szybkości zmydłania metylosiarczanu potasowego. (Rozpr. Wydz. matemat.-przyrodn. Akad. Um. 1916, A. 56, 77—158).
- 37) O szybkości reakcji autokatalitycznych. (Kosmos. 1916, 41, 51—80).
- 38) Ueber den molekular-kinetischen Mechanismus katalytischer Reaktionen. (Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A. 1917, 73—81).

- 39) O równaniu szybkości reakcji pomiędzy dwutlenkiem wodoru a nadmanganianem potasu. (Roczniki Chemji, 1921, 1, 135—139).
- 40) O mechanizmie drobinowo-kinetycznym reakcji autokatalitycznych. (Roczn. Chemji. 1923, 3, 64—85).
- 41) O szczególnym przypadku autokatalizy złożonej. (Roczn. Chemji. 1923, 3, 301—307).
- 42) W sprawie artykułu Dominika: „Otrzymywanie siarczanu amonowego z węglanu amonowego i gipsu. (Przemysł Chem. 1920, 4, 170—172).

B. Studja i szkice do historii chemji.

- 43) Notatka historyczna o zjawiskach krytycznych. (Wiadom. Matem. 1901, 5, 224—226).
- 44) Powstanie i rozwój wydziału chemicznego Politechniki Ryskiej. (Chem. Polski. 1901, 1, 81—92).
- 45) Kartki z historii powstania Towarzystw chemicznych. (Chem. Polski. 1906, 6, 381—89, 401—405, 417—425).
- 46) Anfänge der Chemie in Polen. (Beiträge aus d. Gesch. d. Chemie, Kahlbaums Festschr. 1908, 299—307).
- 47) Einführung der Lavoasierschen Theorie in Polen. (Beitr. aus d. Gesch. d. Chemie. Kahlbaums Festschr. 1908, 509—514).
- 48) Z historii poznania składników powietrza. (Chem. Polski. 1907, 7, 508—514, 539—546, 566—577).
- 49) Józef Bohdan Rogójski (1818—1896) i jego prace z dziedziny chemji czystej i stosowanej. (Chem. Polski. 1911, 11, 460—68, 487—90, 509—17, 535—40, 557—568).
- 50) Jacobus Henricus Vant-Hoff i jego prace. (Chem. Polski. 1912, 12, 97—102, 128—33, 152—59, 180—88, 200—208, 228—36, 257—259).
- 51) Filip Neryusz Walter (1810—1847), pierwszy polski organik. (Kosmos, tom jubil. E. Godlewskiego, 1913, 38, 849—928).
- 52) Ueber ein Schönbeinsches Dokument zur Illustration katalytischer Lichtwirkungen. (Archiv. d. Gesch. d. Naturwissenschaft. u. d. Technik, Sudhoff's Festschrift. 1913, 6, 432—438).
- 53) O stanie chemji na ziemiach polskich oraz o środkach, zmierzających do jego podniesienia. (Nauka Polska. 1918, 1, 24—55).
- 54) Ś. p. Władysław Leppert, przemówienie nad grobem. (Gazeta Warszawska. 1920, Nr. 166).
- 55) O rozwoju chemji w Polsce. (Roczn. Chemji. 1921, 1, 43—50).
- 56) O badaniach pani Fulhame nad procesami odtleniania. Roczn. Chemji. 1921, 1, 328—337).
- 57) O długowieczności chemików polskich. (Nauka Polska. 1922, 4, 77—81).
- 58) Wspomnienie o ś. p. Janie Babińskim i jego pracach naukowych. (Roczn. Chemji. 1922, 2, 57—73).
- 59) Henri Le Chatelier (1871—1921), wspomnienie jubileuszowe. (Roczn. Chemji. 1922, 107—125).
- 60) Geneza moich prac nad kinetyką reakcji autokatalitycznych. (Nauka Polska—w druku).
- 61) Historia Chemji. (Poradnik dla samouków, tom V). Chemja — w druku.

C. Artykuły naukowe.

- 62) O olejach i tłuszczach. (Encyklopedia Rolnicza. 1898, 8, 218—240).
- 63) Kwestja zbożowa. (Echa Płocko-Łomżyńskie. 1898, Nr. 58, 59, 60).
- 64) W sprawie słownictwa chemicznego. (Wszechświat. 1899, 18, 542).
- 65) Z dziedziny chemji fizycznej. Przegląd wydawnictw książkowych. (Wszechświat. 1899, 18, 737—41, 756—60, 780—82).
- 66) Przegląd postępów chemji nieorganicznej w r. 1902. (Chem. Polski. 1902, 2, 457—67, 481—94, 505—516).
- 67) Czterokarbonyłek niklu, jego historia i dynamika. (Chem. Polski. 1902, 2, 745—751).
- 68) O klasyfikacji złożonych soli mineralnych, w szczególności połączeń amonjalkalnych kobaltu i platyny. (Chem. Polski. 1902, 2, 817—825, 841—850).
- 69) O budowie złożonych soli amonjalkalnych kobaltu i platyny. (Chem. Polski. 1902, 2, 1129—1139, 1156—1164).
- 70) Chemja Polska w XX stuleciu. I. Zestawienie prac, ogłoszonych w r. 1901. Chem. Polski. 1903, 3, 70—71, 95—96, 118—19, 143—44, 192, 214—15, 240, 262—63, 287—88. II. Zestawienia za r. 1902 (tamże 1903, 3, 1007—8, 1026—27, 1048, 1068, 1088, 1107—8, 1127—28, 1147—48, 1168, 1188. III. Zestawienie za r. 1903 (tamże 1905, 5, 18—20, 37—40, 58—60, 77—80, 106—8). IV. Zestawienie za r. 1904 (tamże 1906, 6, 174—78, 198—99, 217—19, 237—39, 257—59, 276—78, 296—98). V. Zestawienie za r. 1905 (tamże 1907, 7, 324—33, 381—93). VI. Zestawienie za r. 1906 (tamże 1909, 9, 18—21, 40—3, 63—5, 88—90, 112—13, 136—8, 161—2, 185—7). VII. Zestawienie za r. 1907, 1908 (tamże 1910, 10, 278—80, 301—4, 367—70, 397—99, 414—17, 442—44, 469—72, 496—98, 513—17, 537—39, 565—68, — 1911, 11, 18—20).
- 71) Faza, reguła faz. (W. Piłarskiego Glossaryum metalograficzne. Przegląd Techniczny. 1908, 46, 316—18).
- 72) O roztworach koloidalnych. Wszechświat. 1919, 29, 385—391, 405—409, 421—424).
- 73) O koloidach oraz ich znaczeniu w procesach pobierania wody przez organizmy zwierzęce. (Nowiny Lekarskie. 1911, 129—134).
- 74) O szybkości reakcji chemicznych i ich roli w kształtowaniu się zjawisk przyrodzonych. Odczyt. (Akademickie wykłady rolnicze. 1913, 3, 33—75).
- 75) W sprawie przygotowania kandydatów do stanu profesorskiego. (Przegląd Akadem. 1921, 1, 4—9).
- 76) O międzynarodowej konferencji chemicznej w Warszawie. (Roczn. Chemji. 1921, 1, 203—209).
- 77) Szkoły akademickie w budżecie państwowym. (Przegląd Akadem. 1921, 1, 61—69).
- 78) Nasze czasopiśmiennictwo chemiczne i potrzeba jego konsolidacji. (Przemysł Chem. 1923, 7, 124—127).
- 79) Instrukcja dla piszących referaty z prac chemicznych. Warszawa. 1923, 8, str. 8.
- 80) Symbole fizyczno-chemiczne. Skróty bibliograficzne czasopism chemicznych. (Roczn. Chem. 1922, 2, 1—20).
- 81) Chemja Fizyczna. (Poradnik dla samouków, 5, tom V). Chemja — w druku.

D. Referaty, sprawozdania i recenzje.

- a) Przeszło 600 referatów z polskich i rosyjskich prac chemicznych (w *Chemisches Centralblatt*, roczniki 1905—1911 oraz 1916).
- b) około 300 referatów z polskich i rosyjskich prac z dziedziny chemii organicznej do 4-go wydania *Beilsteina*, *Handbuch der organischen Chemie*, Berlin, 1916.
- c) Referaty z polskich prac fizyko-chemicznych dla „*Tables annuelles de constantes et données numériques de chimie, de physique et de technologie*“, Paryż, rocznik 1910—1913, 1915—18.
- d) poza tem referaty i recenzje dorywcze w następujących czasopismach: *Zeitschr. f. Physikalische Chemie* 1903—1904; *Chemik Polski* 1901—1905; *Kosmos* 1909, 1911, 1914; *Zeitschr. f. Elektrochemie* 1092; *Physikal.-Chem. Centralblatt* 1906; *Mitteilg. d. Gesell. f. Gesch. d. Medizin u. Naturwiss.* 1916.

E. Konstrukcje aparatów i przyrządów.

- a) Aparat do ciągłej destylacji isotermicznej mieszanin cieczy;
- b) aparat do demonstracji zjawisk dysocjacji termicznej;
- c) termostat ekonomiczny dla wyższych temperatur;
- d) aparat do badania szybkości przebiegu reakcji chemicznych w wyższych temperaturach.

F. Prace doktorskie, wykonane z inicjatywy i pod kierunkiem prof. J. Zawidzkiego.

- 1) Wilhelm Staronka. Ueber Additionsverbindungen der Quecksilbersalze mit aromatischen Basen. (*Bull. Acad. d. Sc. de Cracovie A.* 1910, 372—398).
- 2) Janusz Zaykowski. O szybkości zmydiania metylosiarczanu potasowego. (*Rozpr. Wydz. matem.-przyrodn. Akad. Umiejętn.* 1916, A. 56, 77—158).
- 3) Jerzy Chodkowski. Dynamika utleniania kwasu arsenawego kwasem bromowym. (*Roczn. Chemji.* 1922, 2, 183—270).

G. W przygotowaniu do druku:

- 1) Podręcznik chemii nieorganicznej;
- 2) Zarys kinetyki chemicznej;
- 3) Słownik biograficzno-bibliograficzny chemików polskich.

W latach 1921—23 redagował czasopismo „*Roczniki Chemji*“, tom 1, 2, 3, z lat 1921, 1922, 1923. (*Organ Polskiego Towarzystwa Chemicznego*).

Milobędzki Tadeusz, ur. w 1873 r. w Kole (ziemi Kaliskiej), ukończył gimnazjum Kaliskie w 1892 r., następnie w latach 1892—1897 studiował chemję w Uniwersytecie Warszawskim, gdzie też uzyskał stopień kandydata. Studja uzupełniające odbył w Bernie (1904) oraz w Lipsku (1905), poczem w r. 1912 złożył egzamin na stopień magistra chemji.

Od r. 1898—1899 był asystentem chem. organ. w Uniwersytecie Warszawskim, od 1899—1915 r. asystentem chem. analitycznej w rosyjskiej Politechnice Warszawskiej. W latach 1906 — 1911 wykładał chem. nieorgan. na Kursach Naukowych, od 1911 — 1915 r. na Kursach Przemysłowo-Roln. Od 1915 — 1917 r. wykładał chem. nieorgan. w Politechnice Warszawskiej. W r. 1918 powołany na prof. zwyczaj. chem. ogólnej do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, w r. 1922 na prof. chem. nieorgan. do Uniwersytetu Poznańskiego.

Ogłosił drukiem następujące prace:

- 1) Ob odnoszenji trechchloristago fosfora k izopropilowomu alkoholu. (Żurn. Rusk. Fiziko-Chim. Obszcz. 1898. 30).
- 2) Ob kamfenilowom glikole. (Izw. Warszawsk. Obszcz. Jestestwoispyt. 1889).
- 3) O kalibrowaniu i sprawdzaniu naczyń do analizy objętościowej. (Chem. Polski. 1905, 5).
- 4) O tautomerji niektórych związków kwasu fosforowego. Notatka wstępna (ibid. 1905, 5).
- 5) O jodometrycznem oznaczeniu miana KMnO_4 (ibid. 1906. 6).
- 6) Podstawy mianowania i ścisłość (ibid. 1906. 6).
- 7) Systematyka wykładowa ciał nieorganicznych i ich nomenklatura (ibid. 1907. 7).
- 8) O mianie tiosiarczynu (ibid. 1907. 7).
- 9) Z dziedziny kamfenu (ibid. 1907. 7).
- 10) Wykrywanie systematyczne rodników kwasowych (ibid. 1909. 9).
- 11) Tautomerja fosforynów dwualkilowych (ibid. 1912. 12).
- 12) Tautomerja azotynów, siarczynów i fosforynów w świetle teorii addycji (ibid. 1914, 14).
- 13) (Z Suknarowskim A.). O działaniu trójchlorku fosforu na alkohole alifatyczne (ibid. 1917. 15).
- 14) (Z Suknarowskim A.). O działaniu wody na dwualkilofosforyny (ibid. 1917, 15).
- 15) (Z Szwejkowską M.). O solach kwasów alkilofosforowych (ibid. 1917. 15).
- 16) (Z Szulginem K.). O estrach fenylo- i alkilofenylofosforowych (ibid. 1917. 15).
- 17) (Z Friedmanem M.). Łatwy sposób otrzymywania kwasu fosforowego (ibid. 1917, 15).
- 18) (Z Knollówną T.). O alkilowaniu dwualkilofosforynów (ibid. 1917. 15).
- 19) O tautomerji fosforynów dwualkilowych (ibid. 1917. 15).
- 20) Tautomerja fosforynów dwualkilowych. (Wszchświat 1911. 30).
- 21) Tautomerie der Dialkyl-Phosphite. (Ber. d. d. Chem. Gesell. 1912. 45).
- 22) Ueber jodometrische Titerbestimmung von Kaliumpermanganat. (Zeitsch. f. analyt. chem. 1907.46).
- 23) Bronisław Znatowicz, wspomnienie. (Chem. Polski. 1912. 12).
Nadto ogłosił drukiem podręcznik.
- 24) Szkoła analizy jakościowej. Warszawa. 1910, 8-ka, str. 271; wyd. 2, W-awa, 1917, 8-ka, str. 400; wyd. 3-cie, Warszawa. 1921, 8-ka, str. 400.

Glixelli Stanisław. Urodzony 3 lutego 1882 r. w Warszawie, gimnazjum ukończył w Kielcach. W latach 1901 — 1905 studjował przyrodę w Uniwersytecie Warszawskim, następnie w 1905 — 1906 r. w Uniwersytecie Jagiellońskim. W r. 1908 uzyskał stopień dr. filoz. w Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1906 — 1907 był asystentem chem. w Uniwersytecie Jagiellońskim; w latach 1909—1911 chemikiem w pracowni chem. Muzeum Przemysłu i Roln.; w 1911 — 1915 asyst. technol. chem. w Politechnice Warszawskiej. W latach 1911 — 1912 pracował u prof. Zsigmondyego w Getyndze. W latach 1909 — 1919 wykładał chemję i fizykę w szkołach prywatnych w Warszawie. Od 1918 — 1920 r. był docentem chemji analitycznej w Politechnice Warszawskiej; w r. 1920 powołany na prof. chemji ogólnej na Wydziale Rolniczo-leśnym Uniwersytetu Poznańskiego.

Ogłosił drukiem następujące prace:

- 1) Działanie siarkowodoru na sole cynkowe. (Chem. Polski. 1907, 7).
- 2) Zur Theorie der Schwefelwasserstoff-Fällung der Metalle. Die Einwirkung von H_2S auf Zinksalze. (Zeitschr. f. anorgan. chem. 1907. 55).
- 3) (Z Miklaszewskim B.). Analiza wody mineralnej ze źródła Wieniec z majątku Brzezie. (Chem. Polski. 1910. 10).
- 4) (Z Miklaszewskim B.). Analiza trzech produktów limanu Sucho-Dalińskiego (ibid. 1911. 11).
- 5) (Z Frankowskim, Kowalskim i Miklaszewskim). Przyczynek do poznania wapieniaków krajowych (ibid. 1912. 12).
- 6) Peptyzacja kwasu cynowego (ibid. 1912. 12).
- 7) Elektroforeza żelów (ibid. 1913. 13).
- 8) Koloidy promieniotwórcze (ibid. 1914. 14).
- 9) Metoda mierzenia szybkości elektroosmozy (ibid. 1917. 17).
- 10) O ładunku elektrycznym diafragm w związku z ich własnościami chemicznymi (ibid. 1918. 16).
- 11) Die elektrische Ueberführung der Gele. (Kolloid-Zeitschr. 1913. 13).
- 12) Ueber die Abhängigkeit der Elektrosmose von den chemischen Eigenschaften des Diaphragmas. (Bull. Acad. Cracovie A. 1917).

Bekier Edward. Ur. 9 października 1883 r. w m. Sierpcu (w ziemi r. ukończył w r. 1904 gimnazjum w Warszawie, następnie studiował chemię w Uniwersytecie Warszawskim, a następnie od r. 1905 w Uniw.skim, gdzie też w r. 1911 uzyskał stopień dr. filozofji. W r. 1912 pracował metalografją w laboratorium prof. G. Tammana w Getyndze; w r. 1913 z... demonstratorem przy Katedrze Chemji fizycznej w Uniwersytecie Krakowskim, a w latach 1913 — 1914 studiował metalografją w Politechnice w Charlottenburgu. W r. 1915 został asystentem przy Zakładzie Chemji nieorgan. w Politechnice Warszawskiej, w r. 1917 adjunktem tegoż Zakładu. W r. 1919 został powołany na docenta chemji i wykładał chemję metali. W r. 1920 powołany na prof. nadzw. chemji nieorgan. w Uniwersytecie Wileńskim.

Ogłosił drukiem następujące prace:

- 1) (Z L. Brunerem). O zawartości radu w minerałach Kałuskich. (Kosmos. 1911. 36).
- 2) Doświadczenia nad przewodnictwem i elektrolizą bromku jodu i chlorku jodu w stanie ciekłym. (Chem. Polski. 1912. 12).
- 3) Zdolność krystalizacji samorzutnej bizmutu i antymonu (ibid. 1912. 12).
- 4) Przyczynek do elektrolizy bromku jodu w stanie ciekłym (ibid. 1913. 13).
- 5) (Z L. Brunerem). Doświadczenia nad wpływem wyładowań elektrycznych na emanację radową w atmosferze helu (ibid. 1914. 14).
- 6) Stopy bizmutu z manganem (ibid. 1918. 16).
- 7) Karol Olszewski (1846—1915) (ibid. 1917. 15).
- 8) (Z L. Brunerem). Ueber die Elektrolyse von geschmolzenem Chlorjod und Bromjod. (Zeitschr. Elektrochem. 1912. 18).
- 9) (Z L. Brunerem). Ueber die elektrische Leitfähigkeit von Brom, Jodbromid, Jodchlorid u. Jodtrichlorid in flüssigem SO_2 . (Zeitschr. f. Physikal. Chem. 1913. 84).

- 10) (Z L. Brunerem). Versuche üb. d. Wirkung elektrischer Entladungen im Helium auf Radiumemanation. (Physikal. Zeitschr. 1914. 15).
- 11) Ueber das spontane Kristallisationsvermögen bei Wismut und Antimon. (Zeitschr. f. anorgan. chem. 1912. 78).
- 12) Ueber die Mangan-Wismut-Legierungen. (Intern. Zeitschr. f. Metallographie. 1918. 7).
- 13) Potencjał elektrolityczny stopów Sb—Bi, Pb—Te, Te—Sb". (Chem. Polski. 1917. 15).

Nadto przetłumaczył wraz z dr. J. Babińskim i dr. J. Zawadzkim książkę J. Walke'a „Introduction to physical Chemistry“. Warszawą. 1919, str. 578.

R é s u m é.

L'Institut de Chimie inorganique couvre 1770 m² de surface et dispose de deux ateliers, dont un est destiné à l'analyse qualitative et l'autre à l'analyse quantitative.

Ces ateliers sont mis à la disposition des auditeurs de la Faculté de Chimie.

L'Institut occupe en plus un grand auditoire avec deux salles attenantes destinées aux travaux préparatoires. La direction de l'Institut est confiée depuis le mois de novembre 1917 au docteur Jean Zawadzki, professeur ordinaire.

55. Zakład Chemji organicznej. Institut de Chimie organique.

W programie Komisji Politechnicznej przy Sekcji Szkół Wyższych Wydziału Oświecenia, zorganizowanego po ustąpieniu Rosjan z Warszawy w 1915 r. była uwzględniona katedra i zakład chemji organicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej. Dnia 7 października 1915 r. Sekcja Szkół Wyższych odbyła posiedzenie z przedstawicielami władz okupacyjnych, z pp. v. Thaer'em, v. Elster'em i Dziembowskim. Organizacja Szkół Wyższych, ustalona w Sekcji przez prace przygotowawcze, została przez władze okupacyjne zaakceptowana, lecz postawiony został warunek, że Uniwersytet i Politechnika mogą być założone tylko jako instytucje i ze środków rządu okupacyjnego, jakkolwiek z uwzględnieniem propozycji co do organizacji, osób wykładowych, rektora i dziekanów, przedstawionych przez Sekcję. Po otrzymaniu zapewnienia, że Uniwersytet i Politechnika będą bezsprzecznie polskimi, autonomicznymi, Sekcja uchwaliła współ-